

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Viktora Kučery a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **Z. S.**, proti žalovanému: **Krajský úřad Ústeckého kraje**, se sídlem Velká Hradební 3118/48, Ústí nad Labem, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 19. 3. 2021, č. j. 60 A 4/2021 - 41,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhal zrušení v záhlaví označeného usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci (dále jen „krajský soud“); tímto usnesením krajský soud v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 1. 2021, č. j. KUUK 004106/2021/Hur, o odvolání stěžovatele ve věci dvou přestupků proti majetku a proti veřejnému pořádku, za které mu byla uložena pokuta 6 000 Kč, nepřiznal stěžovateli osvobození od soudních poplatků a zamítl jeho návrh na ustanovení zástupce.

[2] Stěžovatel společně s podáním žaloby v dané věci požádal o osvobození od soudních poplatků [§ 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)] a o ustanovení zástupce (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). Na výzvu krajského soudu předložil prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech, ve kterém uvedl, že jeho jediným měsíčním příjmem je starobní důchod ve výši 13 207 Kč, žije s manželkou, jejímž jediným měsíčním příjmem je taktéž starobní důchod ve výši 9 363 Kč. Měsíční náklady tvoří: splátky čtyř různých dluhů v celkové výši 5 976 Kč a

pokračování

náklady na bydlení v celkové výši 12 700 Kč (z toho 7 600 Kč činí nájemné). Dále stěžovatel uvedl, že působí jako likvidátor v hlavním pracovním poměru u A-ZETES, s. r. o. "v likvidaci", aniž by mu náležela mzda nebo jiná odměna. Neuvedl žádný majetek větší hodnoty.

[3] Krajský soud konstatoval, že nebyly splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků. Stěžovatel totiž sice uvedl, že je likvidátorem společnosti A-ZETES, nicméně opomněl sdělit, že je v této společnosti též společníkem. Stejně tak soudu nesdělil, že je společníkem též ve společnosti S+S Pro s. r. o., která je majitelem domu, v němž stěžovatel bydlí, a nájemné, které tvoří značnou část jeho měsíčních výdajů, tedy platí vlastní společnosti. Krajský soud proto posoudil jeho tvrzení jako neúplná, v důsledku čehož stěžovatel ve vztahu k žádosti o osvobození od soudních poplatků neunesl břemeno tvrzení ani břemeno důkazní. Stěžovatele tedy od soudních poplatků neosvobodil.

[4] Krajský soud rovněž zamítl stěžovatelův návrh na ustanovení zástupce, neboť by jej bylo možno ustanovit pouze v případě, že by stěžovatel splňoval podmínky pro osvobození od soudních poplatků (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). Nad rámec nutného odůvodnění uvedl, že v daném případě ani není zastoupení nutné – nelze tvrdit neschopnost řádně uplatňovat svá práva bez poskytnutí právní pomoci, když je stěžovatel jednatelem ve společnosti S+S Pro a ve společnosti A-ZETES, v níž zároveň působí jako likvidátor. I dalším procesním postupem v řízení o žalobě stěžovatel prokázal svou schopnost uplatňovat svá práva bez odborné pomoci.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[5] Stěžovatel proti usnesení krajského soudu brojil kasační stížností (označenou jako odvolání). Předně označil tvrzení krajského soudu za účelová a nepravdivá – není jednatelem v žádné z uvedených společností. Stěžovatelovy obchodní podíly jsou marginální hodnoty; v případě společnosti S+S Pro činí jeho podíl 5 000 Kč, nakládat s ním je navíc znemožněno exekucí z rozhodnutí exekutorky JUDr. A. B. Zjistil-li soud z veřejných zdrojů, že je stěžovatel společníkem u této společnosti, zákonitě musel zjistit, že byl dané společnosti soudem ustanoven opatrovníkem advokát Mgr. O. L. Stěžovatel tak nemá ze svého obchodního podílu žádný majetkový prospěch a nemůže s ním ani nakládat. Argumentace soudu, že nájem vlastně platí stěžovatel sám sobě, je tedy nesprávná.

[6] Co se týče společnosti A-ZETES, ta je v likvidaci od roku 2002, což mohl krajský soud z veřejně dostupných zdrojů též zjistit, a její likvidace doposud trvá z důvodu, že je věřitelem jiné firmy v konkurzu. Stěžovatel nepovažoval za důležité podíly ve společnostech uvádět, neboť mu z nich neplyne žádný příjem.

[7] Závěrem stěžovatel poukázal na judikaturu Ústavního soudu, ze které dovozoval, že majetek není důvodem pro zamítnutí návrhu na osvobození od soudních poplatků, neboť by měl soud zkoumat komplexní situaci žadatele. To se ovšem v nyní posuzovaném případě nestalo. Navrhl tedy, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[8] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti obhájoval svůj procesní postup, jenž je předmětem přezkumu v řízení o žalobě před krajským soudem. K podané kasační stížnosti uvedl toliko, že navrhuje její zamítnutí.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné; netrval však na zastoupení advokátem ani na zaplacení soudního poplatku za podání kasační stížnosti, neboť ta směřovala proti usnesení o neosvobození od soudního poplatku a neustanovení zástupce, nikoliv proti rozhodnutí o návrhu ve věci samé (o žalobě) či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Poté přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, a dospěl k následujícímu závěru.

[10] Kasační stížnost není důvodná.

[11] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. „[ú]častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.“

[12] Co se týče žádosti o osvobození od soudních poplatků, tíží žadatele břemeno tvrzení a břemeno důkazní. Povinnost tvrdit a doložit nedostatek majetkových prostředků je na žadateli (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, č. 537/2005 Sb. NSS). Soud za něj nemá a nemůže iniciativně vyhledávat důvody pro jeho úplné či částečné osvobození (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2004, č. j. 1 Afs 5/2003 - 54, č. 311/2004 Sb. NSS). Aby mohl soud posoudit, zda žadatelův nedostatek prostředků odůvodňuje osvobození od soudních poplatků, musí žadatel popsat svou situaci v její celistvosti – není na něm, aby za soud rozhodoval, které informace jsou pro takové rozhodnutí relevantní, a které nikoliv. Dojde-li soud k závěru, že jsou žadatelem poskytnuté informace neúplné či nevěrohodné, je na místě jeho žádost zamítnout (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 - 88, č. 1962/2010 Sb. NSS).

[13] V nyní posuzovaném případě krajský soud stěžovatelově žádosti nevyhověl právě z důvodu, že předložil neúplné prohlášení, a nebylo tedy možno jeho výdělkovou, majetkovou a osobní situaci komplexně posoudit. Nutno podotknout, že stěžovatel předložil neúplné prohlášení navzdory tomu, že mu byl soudem poskytnut formulář, který na většinu typových příjmů a výdajů pamatuje.

pokračování

[14] Stěžovatel v kasační stížnosti ve své podstatě uvedený závěr krajského soudu nezpochybňuje. Pouze tvrdí, že měl soud z veřejných zdrojů dohledat další informace, což je však v rozporu s výše uvedenou judikaturou, a že neuvedl své podíly ve společnostech z toho důvodu, že nejsou podstatné, neboť se svými podíly nemůže nakládat a ani mu z nich neplyne žádný majetkový prospěch. To však nic nemění na tom, že je měl uvést a nechat posouzení jejich relevance na krajském soudu, neboť pouze tak by bylo jeho prohlášení úplné. Nutno konstatovat, že „zatajením“ podílů ve výši 100 000 Kč v případě společnosti A-ZETES a ve výši 5 000 Kč v případě společnosti S+S Pro též stěžovatel notně snižuje důvěryhodnost svých tvrzení. Je zcela nerozhodné, zda mu z nich žádný majetkový prospěch ve skutečnosti neplyne – to bylo třeba důvěryhodně tvrdit a doložit krajskému soudu. Nejvyšší správní soud nemůže přihlídnout k důvodům, které stěžovatel u krajského soudu vůbec neuplatnil (srov. výše citovaný rozsudek č. j. 1 Afs 5/2003 - 54).

[15] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že krajský soud nepochybil, pokud stěžovatelově žádosti o osvobození od soudních poplatků nevyhověl.

[16] Obdobný závěr musí nutně platit též pro zamítnutí stěžovatelovy žádosti o ustanovení zástupce pro soudní řízení. Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. by totiž bylo možno zástupce ustanovit za kumulativního naplnění dvou podmínek: (i) předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a (ii) nezbytná potřeba zástupce k ochraně stěžovatelových práv. Pokud krajský soud neshledal důvody k osvobození stěžovatele od soudních poplatků, nemohl mu ani ustanovit zástupce pro soudní řízení.

[17] Nad rámec nezbytného odůvodnění Nejvyšší správní soud podotýká, že veškeré soudem uvedené informace ohledně stěžovatelovy funkce jednatele ve jmenovaných společnostech jsou zcela v souladu s veřejně přístupným obchodním rejstříkem. I kdyby však měl stěžovatel pravdu, že není jednatelem těchto společností, na správnosti závěrů krajského soudu by to nic nezměnilo – skutečnost, že je stěžovatel jednatelem společností uvedl soud pouze jako *obiter dictum* v tom smyslu, že je stěžovatel schopen hájit svá práva sám, a tím pádem tedy není splněna ani druhá zákonná podmínka k ustanovení zástupce. Jak však již bylo uvedeno, vzhledem k nesplnění již první podmínky, je otázka splnění druhé z podmínek nadbytečná.

IV. Závěr a náklady řízení

[18] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud uzavírá, že neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[19] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl úspěšný, a nemá tedy právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, Nejvyšší správní soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu podle obsahu spisu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.)

V Brně dne 30. července 2021

JUDr. Viktor Kučera
předseda senátu